

Tisková zpráva

Výstava Viktor Ullmann. Svědek a oběť apokalypsy. 1914 – 1944

Clam-Gallasův palác, Husova 20, Praha 1

9. dubna – 31. května 2015

Pořadatelé: Hlavní město Praha – Archiv hl.m. Prahy

NOEMI Arts&Media, agentura pro mezinárodní komunikaci

Autor: Herbert Gantschacher (Klagenfurt, Rakousko), kurátorka: Magdalena Živná (Praha)

Otevřeno denně kromě pondělí 10 – 18 hodin

Viktor Ullmann (1898-1944) patří mezi nejvýznamnější skladatele první poloviny 20. století. Jeho nejznámějšími a v současnosti často uváděnými díly jsou opera Císař Atlantidy aneb Odepření smrti (Der Kaiser von Atlantis oder Die Todt-Verweigerung), kterou složil v období let 1943/44 v koncentračním táboře Terezín, nebo tamtéž vzniklý melodram-zhudebnění slavné epické básně Rainera Marii Rilka Píseň o lásce a smrti korneta Kryštofa Rilka (Die Weise von Liebe und Tod des Cornets Christof Rilke).

I u nás se jméno Viktora Ullmanna jako jednoho z tzv. terezínských skladatelů po roce 1989 v hudební veřejnosti, odborné i laické, postupně prosadilo do povědomí a jeho díla, především scénická, se začínají stávat součástí našeho hudebního života (nedávno například vzbudila pozornost česká premiéra další Ullmannovy opery Pád Antikrista, uvedená operním souborem v Olomouci). Přesto ale je většina osudu – i díla - tohoto autora stále neznámá.

Tématem výstavy jsou dvě osudové etapy Ullmannova života, které úzce souvisí i s jeho dílem: aktivního účastníka bojů první světové války, tedy „svědka“ válečné apokalypsy – dělostřeleckého pozorovatele c. a k. rakouské armády, nasazeného na italské frontě v tzv. dvanácté bitvě v údolí řeky Soči (uváděné též jako „bitva u Caporetta“, podzim 1917); a poté „oběti“ další „Velké války“ - vězně koncentračního tábora Terezín (1942-1944), z něhož byl v říjnu 1944 odtransportován a zavražděn v Osvětimi.

Autor výstavy, rakouský divadelní režisér Herbert Gantschacher, se Ullmannovým dílem i jeho osobou zabývá již řadu let. Jeho inscenace Císaře Atlantidy..., kterou vytvořil se svým domovským souborem ARBOS Společnost pro hudbu a divadlo z Klagenfurtu a kterou v roce 1993 pohostinsky uvedl v Praze, byla vůbec prvním provedením této opery na české půdě a získala tehdy v anketě českých divadelních kritiků ocenění jako „nejlepší operní inscenace sezóny“. Gantschacher a jeho soubor byli také první, kteří dílo o dva roky později, v roce 1995, uvedli přímo v místě jeho vzniku, v někdejším židovském ghettu Terezín.

Před několika lety se v Berlínské státní knihovně objevily dopisy, které Viktor Ullmann psal v letech 1916 – 1918 z fronty svojí tehdejší přítelkyni Anně Wottitz do Vídně. Na jejich základě i studiem dalších archivních materiálů se Gantschacherovi podařilo velmi přesně zrekonstruovat Ullmannovu vojenskou kariéru c. a k. „jednoručního dobrovolníka“ i jeho tehdejší frontové zážitky. Ty byly také hlavním inspiračním zdrojem při kompozici jeho stěžejní opery Císař Atlantidy..., vytvořené již v Terezíně. Tato opera byla dosud většinou interpretována pouze jako vyrovnávání se s nacistickým režimem a v postavě militantního Císaře byla spatřována groteskní parodie Adolfa Hitlera. Gantschacher ale dokazuje, že toto dílo je něčím více, totiž velmi působivým protestem proti válce a násilí obecně, a patří mu tak významné místo v dlouhé linii uměleckých děl a autorů, kteří aktivně bojují proti společenskému a politickému zlu tohoto světa.

Expozici v Clam-Gallasově paláci tvoří obrazově-textové panely s reprodukcemi dosud zcela neznámých dobových archivních materiálů, ale také řada těchto archiválií v originále. Výstavu doplňují zápůjčky s tématem první světové války z fondů Vojenského historického ústavu v Praze. K výstavě bude vydán i obsáhlý **katalog v české a německé jazykové verzi**.

Jako hlavní **doprovodný program** výstavy se ve dnech **14. – 16. dubna** v Clam-Gallasově paláci uskuteční **FESTIVAL ULLMANN**, který publiku nabídne 3 inscenace Ullmanových scénických děl z produkce souboru ARBOS: Císaře Atlantidy jako filmový záznam představení v Terezíně v roce 1995 i jako novou inscenaci díla ve verzi pro loutky, a také novou inscenaci melodramu Píseň o lásce a smrti korneta Kryštofa Rilka.

Další informace: m.zivna@noemi-media.cz, od konce března bude v provozu vlastní webová stránka výstavy www.vystava-viktor-ullmann.cz.